

Metafyzika „nová“

Pokud bych se měl pokusit o stručné vyjádření nejdůležitějších momentů, hrajících prvořadou úlohu v postavení požadavku „nové metafyziky“ pro „metafyzice staré“ (tradiční), bylo by možno použít známého a vždy znovu připomínaného vymezení tekdy nejmenované filosofické „vědy“ na počátku Aristotelovy 4. knihy tak zvané „Metafyziky“ (což ovšem není Aristotelův termín). Aristotelés užívá vymezení tématu oné jím na uvedeném místě nejmenované vědy v následující podobě: zabývá se „jsoucím jakožto jsoucím“ (a tím, co k tomu náleží). Rozhodující tu je ovšem to, co zůstává zamlčeno, totiž co se chápe oním „jsoucím“ (event. „jsoucнем“, *to on*). „Novost“ dnešního možného chápání metafyziky by pak spočívala spíše jen v bližším upřesnění právě tohoto „jsoucího“, které by dovolilo ustavit tu základní distanci proti pojetí „tradičnímu“, které ono jsoucí chápalo jako esenci, případně substanci. Nová metafyzika by tedy mohla být charakterizována jako tematicky zaměřená na „jsoucí jakožto dějící se“, čímž by byla hned od počátku vyloučena možnost ponechávat „dějící se“ neboli změnu a pohyb „fysice“ (v Aristotelově chápání jakožto jediné disciplíně „první filosofie“, která se zabývá tím, co se mění) a za „předmět“ metafyziky stanovit to, co se nemění, co se neděje, co nevzniká (zrodem, tj. nerodí se) a nezaniká (tj. nehyne), což Aristotelés „přenechal“ druhým dvěma disciplínám „první filosofie“.

(Písek, 120902-1.)